

1944, október 8. [Londýn.] — Zpráva hlavného veliteľa gen. S. Ingra o prechode sovietskych a čs. jednotiek cez Karpaty s úvahou o pravdepodobných dôsledkoch preniknutia Sovietskej armády na územie Československa, zaslaná rádiotelegraficky veliteľovi 1. čs. armády gen. J. Golianovi do Banskej Bystrice.

Podľa zprávy z Moskvy prešla ČA Karpaty. 1. čs. sbor, ktorý sa operácií zúčastnil, je od 7.10. na čs. území. Zpráva bude oznámená slávnostne rozhlasom, keď sa vojská zmocnia niektorého slovenského mesta. Preniknutie sovietskych a čs. vojsk cez Karpaty vytvára dlho očakávanú situáciu, ktorá pre vaše vojská bojujúce na strednom Slovensku znamená koniec osamotení a ovšem i predpoklad pre oslobodenie Slovenska. Teraz ide iba o to, aby ste vydržali do nadviazania styku s ČA, ktorý sa môže uskutočniť v najbližšej dobe tým skôr, že ČA postupuje už rovinnou smerom k maďarskému hlavnému mestu. Prezident republiky ako hlavný veliteľ posielala vám pri tejto príležitosti svoje pozdravy a vyzýva vás tiež, aby ste vydržali.

Ingr.

SÚA Praha. b S 40-3/16. Zprávy odoslané Vitovi a Leyovi. Fotokópia odpisu písaného na stroji.

Pochválil nás, že na rozdiel od Polákov nechceme žiadnych nemožností a tak to, jak mi sdělil, telegrafoval do Moskvy. Stejně president a vojáci v rozhovorech bez výjimky podtrhovali naše plné porozumění pro prioritru velkých vojenských příprav před naší lokální válkou.

President za sebe a já jménem MZV a MNO prosím obratem kablovat, víte-li, kdo žádal, aby Rusové podnikli karpatskou ofenzívu. Stalo-li se to v Moskvě, odmítám jakoukoliv odpovědnost. Ohledně Vašich vojenských návrhů a mínění, odpovím po zítřejší poradě s presidentem a vojáky. Do té doby, prosím, nepodnikajte nic." (AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 2611, Mos. 307.)

Fierlingerova odpověď z 15. októbra bola veľmi kludná: „Ke Tvé depeši čís. 307. Nemínil jsem říci, že jsme o ofenzívu ve směru Karpat výslovně požádali. Držel jsem se výslovně stanoviska, že sovětské velení musí samo posoudit, co lze podniknout a referoval jsem již o tom, jak Vyšinský na naši intervenci reagoval, t. j. nic pozitivně neslibil; nicméně je zřejmo z celé sovětské akce a z příprav k ní, že spojení se slovenskými divizemi kolem Prešova bylo vzato v úvahu jako jeden z prostředků. O této akci mluvil před tím několikrát Píka mně i delegaci, jako o plánu našeho vojenského velení. Nechci tím říci, že by někdo měl být volán k odpovědnosti. Pokud vím, též Sověty nám v tom ohledu nic nevytýkají." (Tamtéž. Depeše došlé, 1944, čís. 2424, Mos. 350.)

A nakoniec prišla záverečná odpoveď Londýna:

„1. Pokud se týče selhání obou divizí na východním Slovensku, vysvitá z hlášení generála Kratochvíla, že o něm ruské velení vědělo už 3. září. Nebylo tedy lze počítat se součinností těchto divizí při ofenzívě, která začala 8. září.

2. K Tvému návrhu o vyslání ruského generála. Podle smlouvy velí československým jednotkám organizovaným v SSSR českoslovenští velitelé i když jsou operativně tyto jednotky podřízeny Rusům.

3. Naše jednotky bojující na Slovensku nebyly organizovány v SSSR, proto se na ně nevztahuje aplikace smlouvy.

4. Nepodávej proto žádost o ruského generála a prosím, nezasahuj do vojenských věcí. Přenech to vojákům. Masaryk." (Tamtéž. Depeše odeslané, 1944, čís. 2682, Mos. 325.) Vid' ďalej dokument čis. 495 z 26. 10. 1944 s Fierlingerovou odpoveďou.

Vid' tiež Zd. Fierlinger, „Ve službách ČSR", II, Praha 1948, s. 358—359.